

This document is part of The Vaynakh Vault archive
You can contribute right now to the conservation of our heritage at
vayvault.com

vaynakh
the vault

ХЪАСТИЎ МОХК

X

X



ХЪАСТЫЙ МОХК

Стихотворенеш



ГРОЗНЫЙ
НОХЧ-ГІАЛГІАЯ КНИЖНИ ИЗДАТЕЛЬСТВО
1986

Художник И. Жансуева

Оттадаьр А. Зязиков

К78 **Край родников:** Стихотворения. — Грозный: Чечено-Ингушское книжное издательство, 1986.
36 с. 10 к. 2000 экз.

К 4702210000 — 56—86
М135(03) — 86

С2(Инг)

© Чечено-Ингушское книжное издательство, 1986.

Арчаков Сали

МЕКЪАЛ

Дехар ду аз шуга, бераш,
Оаш мекъалца барт ма белаш,
Нагахь санна барт бой цунца
Цааккха аьттув хургбац шуца.

Урокаш е шо Юхайшача
Наб тIагIерте, халаш бераш,
Гарга я шоана мекъал, гарга...
Бераш, хила цунах кхераш.

Нагахь наькъ тIа улле кхера
Оаш из юстара баккхар кхераш,
Кийча я из шуга ала:
— Ю ма дерза, дIатIехдала.

Даим сома баргал санна,
Мекъал хьерчаргья шух денна,
Яхаргда цо: — Кулг ма дила!
Яхаргда цо: — БIеха хила!

Нагахь санна оаш цо яхар.
Хьа ца дой цун футтаройна,
Дог а даьттIа лергья мекъал
Из деррига бIаргадайна.

БАРТ БОЛА ХОР

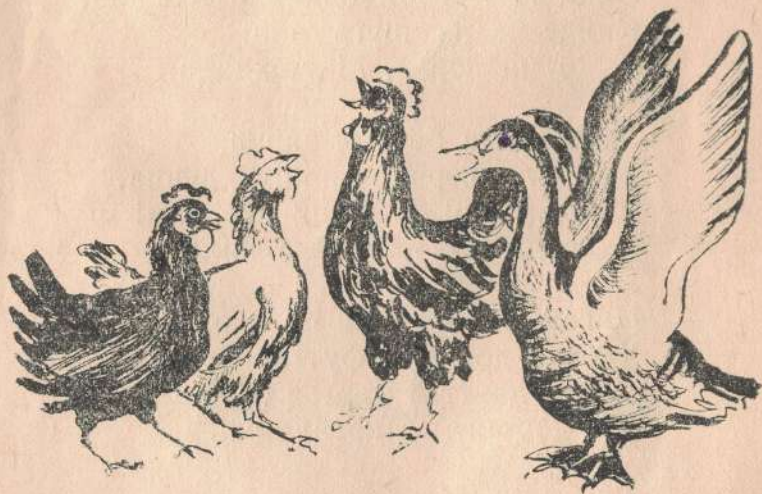
Ийсар коа я бIарчча хор,
Илли хоза ала ховр,
Цун юкье я зовне оаз,
Из я москал — дIаьха гоаз.

Цун юкье я — дошо цЮг —
Боргилг, боргилг — сонта дог.
Денна илли доахаш я,
Хора юкьеюагIаш я:

Тенна боабашк, котам, гIаж,
Хор ший иллек чЮагIа яш.
Бакъда раъза вац-кх Ийса:
— КIордадаъд из шуга дийца,

Цхъа илли доах даим оаш,
Хувцаргда из маца оаш?
Ха дIайода, Ийса гIерт
Хора илли Юмаде керда.

Керда илли дIа а ийца
Хоро гIадвигац вай Ийса.



* * *

Велха Ювсап соцо гIерташ:
— Борз я наIарах чугIерташ, —

Аьннад нанас велхачунга,
Хий ца легадайтa цунга.

Цхъабакъда, хIанз кхы а чЮагIа
Цун бIаргеха хий ЮдоагIа,
Велх бIаргашка пхьош а хьекхаш
Наьнагара борз хьаехаш.

Нана хьувз хIанз дехкеяьнна
Борз йоагIаргья цунга аьнна.



АХЬМАД-ГИШЛОНХО

Ахьмад воал гIомар тIа ловзаш:
ГIум кегаю, Юдул сурт,
Щенош ЮдогI цхъацца догIаш,
ГIомар тIа Ююлл цо юрт.

Тлаккха наькъаш дохк цо шаъра,
Саьргаш ЮдогI гаьнашта метта,
ЧюагIа хъежаш ва из, гаьнашта
Зиза тохарга бIаьстан бетта.

Ахьмад... ЗIамига ва из хIанз а,
Бакъда, со цхъан хIамах теш:
ЮогIаргья цо воккха хилча
Нах цецбоалаш хоза беш.

Воккха хургва Ахьмад кастта,
Сиха дIа а даха денош,
Юрт Ююлларгья цо тIаккха,
ЮдогIаргда башха цIенош.

Ахьмад воал гIомар тIа ловзаш,
Юмаеш ший хургIола говзал.

КУРА БОАБАШК

БоргIилгах тара хила дагакхоабаш,
БоргIилгах Iаха еннай боабашк.
Бакъда, боргIилгах Iаха енна
Йисай боабашках Iаха йицъенна.

ЦИСКА КIОРИГ

Хъа а леха вай доккха таз
Цу чу хий доттаргда аз:
Лувчадергда циска кIориг,
ЦIенабергба биъэ когилг.

Цунах боалла дом дIабаккха
Цюгилг дуларгда аз тIаккха,
ЦIенаергья кIаьда петар —
Цице боарха, йIайха кетар.

Из дIахеза кхераденна,
Гаьна дала гIерташ цIенна
Циск корагIа араиккхар,
Цигга догIа кIалаиккхар.

* * *

Ах бийса яьннай,
Ювижац Iийса,
ВагIа ловзоргаш
ДIа-юха кхийса.

— Со-м вац цхъаккха а
Боадонах кхераш,
Цунах кхерараш
Да зовза бераш.

Цхъабакъда, цIаьхха
Лампа дIаяйра,
Iийса сихагIа
Ювижа хъайра.

Вышегуров Мухьмад

ЛАЪЧИЙ МАЙРАЛ

Ловза араваьннав Лаьча,
Оалаш кура илли:
— Со ва Лаьча,
Майра Лаьча,
Массанех со вухь:
Даде Іаьхарг
Эккхабу аз,
Нане котамаш
Чувхаю аз,
ЙиІигаш
Со воагІаш вайча
Кхераяле уд,

КІаьнкаша сона
Езалга хайча
Шоай бургац хьател.
Со ва Лаьча,
Майра Лаьча
Массанех со вухь...

Илли оалаш
ВоагІа Лаьча
ГІажашта тІанийслу.
Уж кхераенна
ДІа ца яйдда
ЧІоагІа раьза вац,
Цудухь гІажашта эгІазваха
ГІадж цо лостаю...

Амма гІажаш
Хиннаяц зовза —
Ткъамаш техе,
Дорхьяле,
ЗІокарч йийлле,
Лата дагахь
Лаьчана тІахьад.
Кхеравенна,
Бос дІабаха
«Майра Лаьча» вод,
Ше ма водда
Маймал санна
Лакхача гаьн тІа эккх...

Лаьчах делаш,
Из бегвоахаш,
— Зовза, — яхаш
Деррига бераш дел.

— Вац со зовза,
Ва со майра, —
Лаьча кърлуш вац, —
Халаш, гІажех
Кхыметгале
Гила бозий кхер.

ЭЛБЕРД ГІАЛИЙ ТІА

Духхьаш гІалий тІа
Вена Элберд,
Духхьаш гІала
БІаргаяйна Элберд,
Массадолчунга чІоагІа
Цецваьнна хьеж:
НІовциск мо текхача
ЦІеча трамвайга,
Митал мо йоагІача

Йоккхача троллейбусага.
ЧоагIа цецваьннав
Ценошта гонахьа
Карташ ца хиларах,
Орамех вIалла
ГIувнаш ца хиларах,
Кхыметтел цхьаннахьа
Сомий беш яц.

— Воти, — йоах Элберда,
Ший даьвешийга, —
Мичад вай цIа?

— ДIа латтар да.

— Iалаьлай,

Iалаьлай ма доккха да.

Ма дукха да

Кораш,

НаIараш,

Уф-фой!

Цун тхов тIа-м

ХьажкIаш,

Коартолаш,

Кхеж,

Баьцадаараш

ДIаде йиш я.

— Ва Элберд,

Цу тхов тIа

Лайтта аллац,

Лоалабаь кIув улл.

— ХIама дергдац, Воти,

Лайтта-м вай шинне

ХьалтIадоаккхаргда.

Нане ма оалий:

«Кха а, воллахьи,

Даьга хьажжа хул...»

Шеддолчоа раьза ва
ЗIамига Элберд,
ЧоагIа гIадвахав
ГIалий тIа вена,
Деррига тахка,
Дайза ваьннав,
Сарралца сакъийрдад,
Лайзав,
ТIаккха кIаьдвенна
Ювижа кечвелча,
ЦIаьхха дагдеха
Цо цIенхашта хайттар:

— Воти,

Ва Воти,

Ай, горинг мичай вай,

Горинг?

— Яц вай горинг,

Сен еза из,

Котамаш ца хилча?

— Мишта, сенна еза?

БоргIал чулелае.

— Ай, яц вай, боргIал.

— Фу ях Iа, Воти?

Фу дергда вай, хIанз?

Сенах ховргда,

БоргIал ца кхайкача,

Iуйре хьа маца хул?

Уйлане вахар

ЗIамига хьаьша

Малх хьал ца боале

Фу дергда, аьнна...

ТIаккха гIадваха

Кхайкар:

— Воти!
Ва, воти!
Со сецца сомаваккхалахь,
Со кхайкаргва
Боргилгах,
Кхоана хьалбаргболаш
Моажа малх.

Гагиев Гирихан

ДИКА ДОТТАГІ

Дика доттагІ
Ва са чоагІа —
Цунах стихаш
Язье йоагІа.

Цул майрагІ
Кхы цхьаькха вац,
КІаьдвалар фуд
Цунна хац.

Дилла тийша
Хул со цунах...
Массанахья:
Лоам чу, хьунагІ,
Никъ хьалох цо
НийсагІ бар.
Совдар дувцац,
Йиц цо гІар.

Арахь цхьаь
Витац со цІаккха...
Карт хуле
Ши метр лакха,
Цунах
ТІехкхоссалу из...
О, ма боккха
Ба цун низ!

Хьалхаваьле,
ЦІавуг цо,
Наькьах

Тувлавой дарзо.
Гадарч детташ
Бола кӀаьнкаш
ТӀакховдийтац
Сона цо.

Са доттагӀчих
Бераш меттел,
Бирса берзлой —
Уж а кхер.

Кхы а йоал
Цхьа говзал цунах:
Цо хьалох
МоллагӀа лер.

ДикагӀ новкъост
Вовзац сона
Е юрта
Е гӀалий тӀа...
Из — са даь-дас
Хьал а кхедаь,
Леладеш доа
ЖӀали да!



ЖА-ІУ ХУРГВА СО А

Лаккха лоам чу,
Къегаш болча
Бовхьашкара ша,
Ма ираз да
Денна лелар,
Хьалхалехкаш жа!

Буц я цига —
Со мо йӀаьха!
Жийво, бахке,
Бу кхо йаьхарг!

Уж йаьхаргаш,
Че а дехкаш,
Леладаьд аз...
Геттар чехка
Уж хьалкхув
Цу малха кӀала:
ХӀара йаьхар —
Думе гала!

Цига лелаш,
Сай даь-даьца,
Яйзай сона
Керда баьцаш.

Модз мо мерза
Дола шовда
Лоам чу лелаш
Аз мийлар.
ХӀаьта, цкъа,
Аз лаьчан кӀориг —
БӀена чура
Ежа кӀориг —
Юха бӀена чу
Йиллар.

Кисаш дузаш
Хьуна бIарех,
Дог Iаббалца
Лайзар царех.

О, ма хоза
Я цу лоам чу!
Цига вар со
Жа-Iун гIонча.

Безам бацар
Лохе вала,
Бакъда, ваха
Везар деша...
Халаш, бераш,
Воккха хилча,
Со а хургва
Жа-Iу! Теша!

Плиев Махьмад-Салид

МИТАР-ПЕТАР

(фьвлг)

ТIоа Iа хIана биаб аьнна,
Нане бийттар циска нув,
ЦIагIа кхы из чу ца дайта,
Даьх-наьнах цо биар дув.
— Фусам ехай, — аьлар циско, —
Дац дикага даха дог.
Пхьагилга а кхыметтале,
Хьуна юккье яха мог.
Даьй а баьхаб хьалха акха,
Хайнад лораде шоай фу.
Нахах къаста дезаш хилар
ХIанз-м сона шаьра гу...
Кхалаж тIара хьа а ийца
Цо гибеллар тиша кхизг.
ТIаккха делхаш наькъа даьлар,
Къаьна мискинг — боарха циск.
Сарахь хьунагI дIа а кхаьча,
Дахкилг лаьца дир цо пхьер.
Кхизга кIал из дижар наб е,
ХIанз из борз тIакхачар кхер.
Сецца гIетта, арадаьнна,
Гоннахь хьокхаш фийла лерг
Дар из лелаш, дIа-хьа хьежаш,
Хьунах тохаш сийрда бIарг.
ЦIаьхха кIотарг шершар уллув,
Циска духьал цогал отг.
БIарахьеж из цец а даьнна,
Арабоахаш говза мотт:
— Даьллахь, боккьал бехк
ма баккха,

Хъа фух хъалхар аькха гу,
Эше, да со хьона доттагI,
Эше, ва со кийчча Iу.
Хъе мичара денад ала,
Лех Iа, доттагI, дайна бер?
Хьона тарра хов ца хулга,
Анаш оттарг, къиза эр...



Аркъалдаха деладенна,
Io а билла тиша кхизг,
Мекхаш тоадеш дIа-хъа хъекха,
Йистхилар из боарха циск:
— Эраш фуй хIанз сона юхе?
Уж Iа соца мишта дувц?!
Аз-м эраш сайна лайча,
ЗIи качъехкаш карташ тувс.
Оакхарашта юкъе — аькха,
Ломал лакхагI со ма дий.
Чаи, борзи, хьо а цогал,
Соца нийседе йиш а йий?
Со тIахъажа денад шоана,
ЗIамагIчарна оаш низ бу.
Мукъадуте тарлу оаш-м
Хоадо пхъагалгий а фу!
ЗIий а ялац кхераш ара,
Оалхазар а лавтта хац.
Сов оаш унзардаьха дехкий
Дийнахъ гучадоалаш дац.
Фуд ер? Аькха — аькхан —
моастагI!

Оаш сий доадаьд лоамий, хьун.
Каьхата тIа дIаяздергда
БIеха гIулакх хIара фун!
Чарахъ вайтаргва аз тIаккха,
Шозза ювла шоакъал яр.
Шийна киса писка йоаллаш,
Хоадоезарий из лер.
— О-о! Са аьла, бе къахетам!
Аз укх сахъате котам яхъ.
Iа Iа доаккхе укхаз дагIаш
Хьона Iалашдергда лахъ.
ЦIи фуй ала сога, боккъал,
ХIанз Iа лелочох со кхет.
Цхьан кхетаче магIа дагIаш,
Хьо а дайча санна хет.
— Со да Седкъий гIалий тIара.
Митар-Петар я са цIи.
Мукъа ха яц. Болх ба дукха,
Тоьац сона дIаьха ди...
ДIаметтахъ из цоги иккхар,
Циска яа котам я.
ТIехъакхайка циско аьлар:
— Котам еце москал я!
Котам яхъаш цоги доагIар,
Духъалъьяьлар къаьна борз:
— Фуд Iа лелор, моакха кетар?
Даарг цIалха хинна морз! —
— Митар-Петар дагIа хъежаш,
Вайна цо ревизи ю.
IаьржагI йолча цун писка тIа,
Бози, сона хъа цIи гу.
— Сабар! Мала, Митар-Петар?
Саг е аькха, массаб ког?
— Вай мо биъ ба. Из — вай аьла!
Гаьна буххъе дала мог. —
Тоам бий, яьсса духъалъяха?
Цунна беа Iаьхар ба.

Іаьхар беце еза цунна
Фиал бийгалг мукъагІ я...
Берста Іаьхар бахъаш йоагІар,
Къаьна бози, хъунагІда,
Чано духъалъяьнна аьлар:
— Бози, цхъа гІогІ мукъагІ да.
— ХІанз фудувц Іа?! Митар-Петар
Ревизи еш вайна доал.
ІаьржагІйолча цун писка тІа
Гу Іа никха мел даь къоал!
— Сабар, бози! Фуд Іа дувцар?
Митар-Петар? Хезадац.
— Хезадече, халахъ, кетар,
ЛакхагІ аькха лаьтта дац!
— ТІаккха деза бІараш-модзи,
Лохъадаь, гулдаь цунна да.
— Іа гІо делахъ сона, бози,
ФуннагІдаь а цунца та...
Чаи борзи гаьннар яйна,
Цогал царна духъалдод:
— ШодІалачкъа, — аьлар цоге, —
ХІанзарчоа цо котам тот.
Борз дІалечкъар гІаьнашта кІал,
Ча — лакхача хена тІа...
— О-о, са аьла! — аьлар цоге,
Дех вай кхычахъ шуна тІа.
— Хьоашал дехе, даха деза, —
Аьлар циско хьувзош мекх.
ХІанз цо аьлий аьло санна,
БІаргаш дош ца хетташ лекх...
Буар Іаьхар, бІараш, из модз,
Кура дагІа боарха циск.
Аьланна кІал дошо гІанд мо,
КІал латт цунна тиша кхизг.
Йоах цо:
— Во дац, во дац гІулакх,
Оакхарой, шо дика Іа...
Берзо гІадъяха цІог хьедеш,

Хьувш да гаьний шира гІа.
Берза цІога духъ хьакъеде,
«Циск дахкилга тІатоссалу».
Кхераенна, Іочукхийте,
Борз а ювш, ча йоатгІалу.
Цоги цигга са дІадахе,
Наб е санна хьанардоал.
Аьлар циско: — Сох мо, шоах а
Дахадаьлар къаьра къоал!

Чахкиев Саид

ПИОНЕРКА ЗАРА

(баллада)

Дегаш, бIаргаш доахаш гIоза,
Лаятта бIаьсти йос.
Школер гIараш я хьахозаш,
Школер иллеш хоз.

Школе, школе, лоацца аьлча,
Доккха цIей хургда:
КIира даьлча, ворхI ди даьлча,
Ленин ваь ди да.

Бераш кораш, ийнаш дулаш,
КIира тохаш доахк.
ГIозадаьнна дегаш долаш,
ЦIейна духьалдолх.

Берий дег чу зизаш хьалкхув,
Хьадер хоза ду.
Ленин ваь ди дерриг халкъо,
Мехко дезаду.

Берригаш ба дог айденна,
Белабенна ба:
Шоатта дийнахь уж Ленина
Майдане гIоргба.

Зовне декаш иллеш хургда:
ГIоргба бухь билла.
Цига бераш дIаэцаргда
Пионералла.

ДIайохкаргья цIе галстукаш,
Дувнаш дуаргда:
«Коммунистий парте гIулкха
Даим кийча да!»

Бакьда, цхьаццавар ва велаш,
Юттар ца еш Iац.
Могаш берех пионераш
Цар хулийтаргбац.

Царех цаI ва вувца шоана, —
Iаббас яхаш цIи, —
Йолаш вац из тахне, кхоана
ДоагIа сийрда ди.

— XIалакъхиннав, даьлах
ваьлча, —

Яхаш корта бет.
Лочкъаду цо, ший ка яьлча,
Наьха шинар, етт.

«Iомабаьбац даьлах кхера,
КьорIа дешаш бац,
Сай йоI иштта хьал ца кхее,
Оалийтаргдар «яц».

Ког дIабаккхац цо, аз аьлча,
Яххар хьадеш я.
ВорхIлагI класс чакхьяьккха
яьлча,

ЦIагIа ютаргья».

Иштта я Iаббаса уйлаш,
Москал санна сувс.
Бакьда, цун йоI, дог-са кьувлаш,
Халча этта хьувз.

Дешархоех ювл юстара,
Уйлаш еха я,
Шоай цIагIара, шоай юртара
Яддал согта я.

ЦIагIа — готта, баъде вахар,
Дега Iетташ юв,
ХIаьта школе деша, лархIа,
Довза Iомаю.

Школе дерриг доккха дуне
Ший да аьнна хет...
ЦIагIа... даьна тIаух зане,
Iожа цIогIа детт:

«Ламаз-марха дац хьа, лехьа!
Яккха даьла цIи!
Йоае езар хIанзар тIехье,
Теха сийна цIи!»

«Со я вахар, дуне дезаш, —
Зара духьалйоал, —
Пионерка хила безам
Ба са,» — даьга оал.

«Пионерка?! Гой, са даьсар,
Сий доадича са,
Укх кулгашца лак а лавца,
Эцар хьа из са!»

«Сайна дезаш дег чу эттар
Кхоачашдергда аз.
Вова, Ийса, Роза, Света —
Ерриг йиълагI класс

ДIаэцаргья кхоана, халахь,
Пионералла».
«СомагI да-те ер е гIаныхь,
Хьанга дувгI аз ла?!» —

Яхаш, Iаббас, цец а ваьнна,
Цхьа во велакъеж.
ЙиIиг Зара, майра яьнна,
Даьна бIарахъеж. —

«Йоде хIаьта, са йоI яц хьо!» —
ЦIогIа гаьна хоз.
Дас, катеха лерг а лавца,
ЙоI цIалга чу кхос. —

«Хьайл, фуд дувцар! ЗIамга аькха!
БIохбеннаб хьа хьоа!...
ХIанзчул тIехьагI кхы гIа баьккха
Школе гIоргьяц хьо!»

Зара йийлхар, шийх къахийтта.
Тее вацар саг.
Лазаш го бар цун, Iокхийтта,
Лазаш — аьрда лерг.

Бийса яьккхар цо чуйоаллаш.
Къаьгар маьлха тов.
ФуннагIа а яр ловргдолаш,
МоллагI лазар, чов.

Цхьабакъда, из апрель беттар
Деза сийрда цIей
Дезадара, Роза, Света
Алик, Тимофей —

Берригаш а, школе баьхка,
ГIараш еш хургба.
Шоай вожати хьалха яьккха,
Майдане гIоргба.

Зарайна а, гой, из дезар
Йисар, кхаьча во,
Пионерка хила безам
Боацаш Ийча мо.

«А, со хургъяц селла еха!» —
Дог цун ураотт.
Кора кизга чудож, деха:
Зара цлаглар йод.

Сиха я из мухилг санна.
Бларгаш тов мо доаг.
Багар йоагла Ии мо цена
Я цун уйлаш, дог.

Декаш хургда бераш, школа.
Фатан тата хоз,
Иштта хъахоз йовзаш йола
Горна зовне оаз.

Кхы а сихлу Зара тлаккха.
Бувхъаш зламга кер.
Кхоаяц улицах зем баккха:
Техъайисар кхер.

Щаьхха оагалу из гарре,
Бларгаш унзар лекх:
Наькьо гола тоххачара
Машин гучаэккх.

Дов йиИго дог мел даьхар,
Дуне а баьддерз:
Маьлха зИи мо хад цун вахар —
Сина ховха мерз.

Таьзет эттар школе доккха,
Хьагульелар юрт...
Габбас хланз а ва бехк боаккхаш,
Хланз а шийдар лутт...

«Миска Зара»... Глайгла наха
Массанена латкъ...
Комсомольцаш латт гонахъа,
Пионераш латт.

Пионервожатес, — кьабстта
Дег чу бала кьувл, —
Ший цле галстук хъа а яьста,
Цунна ютлаюл.

Горнаш, сабар, шо ма ека!
Горнаш шийла аг.
Дайол Зара — пионерка.
Гювга седкъя къяг.

Блаьсти. Дуне даьннад эрга.
Сигле — йоацаш морх.
«Салют хьона, пионерка!» —
Доттагаша йоах.

Зарай цли хланз цар дегашка
Клерам санна йоаг,
Царца школе, царца кхашка
Цо а дакъя доаккх.

Цун каша тла, гой, из лоархаш,
Шерра-шера хоз
Етташ фаташ, екаш горнаш,
Пионерий оаз.

Шийца дика, во а долаш
Зама длаглоргья, —
Даим пионерка йолаш
Зара яхаргья.



КІА, КІА

КІа, кІа,
Гота яьккха,
ХІара кІи фийг,
Барт а баьккха,
Лаятта тасса
Гучабаьккха,
Тесса баьлча,
Макха баьккха,
Уйла, хьинар
ОарцагІдаьккха,
Лаятто кІи фийг
Сомабаьккха,
ХІара зІийргилг
ХьатІадаьккха,
Михо теркош
Зама яьккха,
ТІаккха ханнахь
Ка а баьккха,
Малхо дузаш,
Бутув даьккха,
Ша техача,
КІалхардаьккха,
Ахархочо,
Са а даьккха,
Мекъал, мелал
ДІа а яьккха,
Беррига мохк
ОарцагІбаьккха,
Даггар болх беш,
Цхьа ха яьккха,
Аьрда ваьнна,
Цхьалхадаьккха,
КІа чуйца,
Къайладаьккха,
ТІаккха эхьа,
Хьоар а даьккха,

Дег тІара бІайха
Ловца баьккха,
Хьаяьча цу
КІайча маькхал
МерзагІ хІама
Дий-те цхьаьккха?!

Шадиев Султан

ХИЗАРА ЦАРГ ЛАЗЪЯЪННАЙ

Тха Хизара царг лазъяъннай:
Уф-фой са, хланз фу дергда?
Йоккха нани оарцагъяъннай:
«Сай клянк аз верзавергва!» —
Чехка цена йовлакх леха,
Клянка басилг эза йийхка,
Из цо шийна мархавол,
Цунна тевеш, илли оал:
«Лазар, лазар,
Къиза лазар,
Iа бахъар ма бала ба,
Клянка царгах дала дIа,
Тха ков-картах тIех а даьнна,
Хьо дIагIолахь гаьнна, гаьнна».
Ай, мичара,
Ай, мичара,



Бирса лазар
Далац ара.
Клянка басилг совсаеш,
Царгах латаш, курал еш,
Из кхы а чоагIагI айденнад.
«Со да лазар,
Къиза лазар,
Берий-керий
Дац со дагар.
Дезац сона хоза бер,
Iуйран царгаш цIенаер.
Беза сона Хизар моргаш, —
ИйтIа хачи, киса — гIолгаш».
Из дIахеза хоза циций,
ЦIагIа лела боарха циций
ЭгIаздаха, кхосаденнад.
Мекх хьовзадаь:
«Из фуд? — аьнна,
Курра къамаьл
Доладаьд ший:
— Хезадий из,
Дайнадий из?
Кулгаш-когаш дулаш вац,
Шийга аьннар деш а вац,
Тамаш еций,
Эхь а деций
Ший царгашка ца хьажар,
Селла бIеха дIалелар!?
Сахиллалца дехкий диэ,
Ара. лелаш, са а къийрде
Iуйран сецца со чудоагIа,
Дуне даьккха малх хьалбоагIа.
Кулг-юхь цIена, цIена дилле,
Сай меттаца дегI а цIендий,
«Мяу!» — аьнна, хьоастадале,
Нани йолча доагIа со.
Коре хайна дагIа со.
Mиараш, царгаш

Ира я,
БІаргаш, лергаш
Саькха да.
Ци яккхал оаш,
Сона хІаьта,
Сол цІенагІа долча
Аькхан!»
ЛадийгІача цискага,
ЦІогІа даьлар кІаьнкага:
«Ва са циций,
Хоза циций,
Хьона мукъагІ
Къахетаций?
Леш ма латтий
Хьа Хизар,
Ва, дІадаккха
Са лазар!»
«Мяу», — аьнна, кхоссаденна, —
Хила везар хьо со санна».
Ши тІод теа, кор а дийлла,
ТІаккха коа тІара ниІ а йийлла,
Дедар циций, дедар сиха,
КІаьнка царгий лор хьавеха.
ЦІогІарч даьлар котамашка,
Царца цхьана — москалашка.
Циск дІанаькъа тІа даьлар,
Цунна жІалеш тІехьдаьлар.
«Когаш, когаш,
Масса гІолаш,
ЖІалешта шо кара ма гІолаш,
ТІехьакхувргдац шоана уж,
Лергаш, бІаргаш,
Хьажалаш!» —
Йоахар цице,
Дедда додаш.
Сиха лувзар
Масса тІодаш,
Сехьа, дехьа,

Лелхаш, дувлаш,
Халла жІалех
КІалхардувлаш,
Лораш болча
Кхаьчар дІа.
КІаьнка хьал
Цо дийцар дІа.
«Ишта а да,
Вешта а да,
Царгаш чоагІа
Лазаш я».
Цици геттар
Іудийлхар,
Лорагара
ГІо дийхар.
ОарцагІваьлар царгий лор,
Царгий лазар теде ховр.
Хизар волча кхаьчар, вена,
Хизар уллар деха денал.
Лоро хьоаву унахо:
«Баге айел!» — аьлар цо.
Цецваьлар из, царгаш яйча,
ЦІена ца елга дІахайча. —
«Айяхь, сабар, сабардел!
Селла бІеха
Царгаш йолаш,
Алал, лаьтта
Мишта лел?
Іа дІаэца деза хьехар,
Везац наха
БІеха лелар.
Аьннар ца дой,
ТІехьахургда,
Царгаш даим лазаювргья.
Ер телхай хьа,
Пайдан яц,
Хьа ца яьккхача яргьяц».
Лоро моарзагІ гучабоаккх,

Озаяь цо царг хъайоаккх.
 Хизира цкъа: «АхI», — аьлар,
 Кастта лазар дIадаьлар.
 Сов гIадваха,
 ПаргIатваьнна,
 Лора чоагIа баркал аьнна,
 Хизар цIагIар аравод,
 Берашца из ловза отт.
 Саррахь дош лу массанена:
 Нанна, даьна, ший цицена,
 Кулгаш, царгаш,
 Когаш, лергаш
 Лазаргдоацаш,
 Мекъа воацаш,
 Даим цIена леладе,
 Лоро аьннар кхоачашде.



Ч У Л О А Ц А М

Арчаков Сали

Мекъал	3
Барт бола хор	3
«Велха Ювсап соцо...»	4
Ахьмад — гIишлонхо	5
Кура боабашк	6
Циска кIориг	6
«Ах бийса яьннай...»	7

Вышегуров Мухьмад

Лайчий майрал	8
Элберд гIалий тIа	9
Гагиев Гирихан	

Дика доттагI	13
Жа-Iу хургва со а	15

Плиев Махьмад-Салид

Митар-Петар (фавле)	17
-------------------------------	----

Чахкиев Салид

Пионерка Зара (баллада)	25
КIа, кIа	2

Шадиев Султан

Хизара царг лазъяьннай	
----------------------------------	--

КРАЙ РОДНИКОВ

Стихотворения

(На ингушском языке)

Для младшего школьного возраста

Редактор А. А. Зязиков
Худ. редактор М. Б. Магомаев
Тех. редактор Р. С. Мальсагова
Корректор С. Я. Арчаков

ИБ № 1393.

Сдано в набор 23.05.1986 г. Подписано к печати 15.08.1986 г.
Формат 60x84 1/16. Бумага типографская № 2.
Печать высокая. Усл. п. л. 2,09. Уч.-изд. л. 1,31.
Тираж 2000. Цена 10 коп. Заказ 6153.

Чечено-Ингушское книжное издательство
Управления по делам издательств, полиграфии и
книжной торговли Совета Министров ЧИАССР.
364903, Грозный, пр. В. И. Ленина, 9.

Типография им. И. Н. Заболотного
Управления по делам издательств, полиграфии и
книжной торговли Совета Министров ЧИАССР.
364021, Грозный, ул. Интернациональная, 12/33.

10 кеп,



КРАЙ РОДНИКОВ
Стихотворения
(на ингушском языке)